

TAUSTAPABER

BLOKEERIMISMEETMED

08.05.2026

Justiits- ja Digiministeeriumi (JDM) intellektuaalomandi ja konkurentsiõiguse talitus (IOT) kutsub Teid andma tagasisidet blokeerimismeetmete teemal.

Miks Kuna 21.10.2025 korraldatud autoriõiguse teemalisel ümarlual käsitati mitmeid teemasid ja blokeerimismeetmed said palju kõlapinda, peab IOT otstarbekaks jätkata arutelusid kitsamalt blokeerimismeetmetele keskendudes.

Eesti püsib veebipiraatluse poolest EL-is esirinnas. Vastavalt EUIPO uuringule tehakse Eestis ebaseadusliku veebisisu kättesaamiseks ~23 päringut kuus kasutaja kohta (2023. aasta näitel). See näitaja jääb alla vaid Lätile (~28 päringut kuus kasutaja kohta). Seejuures on EL-i keskmine ~10 päringut kuus kasutaja kohta.¹

Mida rohkem tarbitakse ebaseaduslikku veebisisu, seda suurem kahju kaasneb õiguste omajatele. Kui ebaseaduslikule veebisisule juurde pääsemine on tehtud võimatuks või väga keeruliseks, võib see suunata kasutajaid n-õ seaduslikke kanaleid pidi veebisisule juurde pääsema. Piraatluse vastaseks võitluseks võib olla mitmeid mooduseid (tehnoloogilised lahendused, *legal offers* ehk seaduslike pakkumiste olemasolu, õiguste jõustamise mehhanismid ja teavituskampaaniad).² Käesolevas taustapaberis analüüsitakse õiguste jõustamise mehhanismide tõhustamise võimalikkust.

Mis Taustapaber koos küsimustega:

1. Mõisted

1.1. Põhilised taustapaberis kasutatud mõisted

2. Blokeerimismeetmed kehtivas õiguses (EL ja Eesti)

2.1. Blokeerimismeetmed EL õiguses.

2.2. Blokeerimismeetmed EL LR-des

2.3. Veebisisu blokeerimine Eesti kehtivas õiguses

3. Lahendusvariandid Eesti õiguses

3.1. Pädev asutus

3.2. Ettekirjutuse adressaat

3.3. Vahendaja menetlusse kaasamine

¹ EUIPO. Online copyright infringement in the European Union. Films, music, publications, software and TV (2017-2023), lk 35. https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2024_online_copyright_infringement/2024_online_copyright_infringement_in_the_EU_FullR_en.pdf

² Samas, lk 66

- 3.4. Lubatavad tehnilised meetmed
- 3.5. Kas ettekirjutuses on tehnilised vahendid määratlemata või kindlaks määratud
- 3.6. Ajaline piir ja meetme asjakohasuse hindamine
- 3.7. Ettekirjutuste jõustamisega seotud kulud

Millal Ootame kirjalikku tagasisidet hiljemalt **08.06.2026**.

Kes Justiits- ja Digiministeeriumi intellektuaalomandi ja konkurentsioiguse talitus, kontaktisik Alex Luik, alex.luik@justdigi.ee, 5787 2843.

SISU

1. Mõisted

1.1. Põhilised taustapaberis kasutatud mõisted

- 1.1.1. **Blokeerimismeede.** Meede (praeguse taustapaberi mõttes autoriõigusi või kaasnevaid õigusi rikkuva) veebisisu blokeerimiseks. Blokeerimismeetme eesmärk on sundida adressaati blokeerima juurdepääsu veebisaitidele, mis sisaldavad õigusi rikkuvat sisu.³ Valdavalt kasutatakse blokeerimismeetmetena staatilisi, dünaamilisi ja live-ettekirjutusi. Kui blokeerimismeetmed (*blocking injunctions*) on üldine mõiste, siis ettekirjutus on individuaalne ja suunatud konkreetse adressaadi vastu (NB! see ei pruugi olla haldusõiguse mõttes ettekirjutus, vaid spetsiifiline meede veebisisu blokeerimiseks, mis võib olemuselt olla ka tsiviilõiguslik⁴). Terminoloogilises mõttes lähtutakse käesolevas taustapaberis põhimõttest, et pädev asutus *annab (välja) (issue⁵)* ettekirjutusi.
- 1.1.2. **Staatiline ettekirjutus.** Ettekirjutuse adressaat saab blokeerida ainult neid DNS-aadresse, IP-aadresse või URL-aadresse, mis on ettekirjutuses ammendavalt loetletud. Loetelu uuendamine või täiendamine eeldab uue ettekirjutuse andmist.⁶
- 1.1.3. **Dünaamiline ettekirjutus.** Võimaldab ajakohastada blokeerimisele kuuluvat IP-aadresside, domeeninimede või URL-ide loetelu uut ettekirjutust välja andmata (õiguste omajate taotlusel või *ex officio*). Näiteks võidakse veebilehti blokeerida vastavalt uute *mirror* või *proxy* veebisaitide tekkimisele, kui viimaste kaudu tehakse uuesti kättesaadavaks juba blokeerimisele kuuluvat sisu.⁷
- 1.1.4. **Live-ettekirjutus.** Adressaat peab reaalselt blokeerima veebilehtede kaudu sisu voogedastamist, tihti kehtib ettekirjutus ajutiselt ja puudutab otseülekandeid, nt spordiüritusi.⁸
- 1.1.5. **Vahendaja.** InfoSoc direktiivi artikli 8 lg 3 tähenduses mis tahes isik, kes pakub teenust, mille käigus on internetiühendust kasutataval isikul võimalik kasutada õigustega kaitstud sisu õiguste omajate nõusolekuta.⁹ Senise Euroopa Kohtu praktika kohaselt on vahendajateks

³ Farmaki, D. (2021). The effectiveness of blocking injunctions against ISPs in respect of online copyright infringement in Europe: a comparative analysis from the UK, Greece and the Nordic countries. *Stockholm Intellectual Property Law Review*, 4(2), 6–17. <https://doi.org/10.59625/siplr.v4i2.14086>, lk 7

⁴ Terminit „ettekirjutus“ on kasutatud ka eestikeelses InfoSoc direktiivi artikli 8 lg-s 3 ja Komisjoni soovitusel (EL) 2023/1018, 4. mai 2023, spordi- ja muude ürituste otseülekannete internetipiraatluse vastase võitluse kohta

⁵ Terminit *issue* kasutatakse ka käesolevas taustapaberis viidatud ingliskeelses õiguskirjanduses

⁶ <https://itif.org/publications/2025/06/09/blocking-access-to-foreign-pirate-sites-a-long-overdue-task-for-congress/>

⁷ Samas

⁸ Samas

⁹ EKo C-314/12 *UPC Telekabel*, p 40

peetud internetiteenuse pakkujat (ISP, *Internet Service Provider*)¹⁰, e-turu pakkujat¹¹ ja interneti suhtlusportaali¹².

- 1.1.6. **DNS-blokeerimine.** DNS on nagu telefoniraamat, mille abil tõlgitakse domeeninimed (nt <https://www.google.com/>) IP-aadressideks (nt 142.250.72.14), et seade saaks internetist sobiva asukoha üles leida. DNS-blokeerimise korral teeb näiteks ISP oma DNS-serverites selliseid konfiguratsioonimuudatusi, et ei anna kasutaja päringule vastuseks selliste veebisaitide IP-aadresse, mille domeeninimed on blokeeritud. DNS-blokeerimine on seega võrreldav telefoniraamatust kande eemaldamisega. Kuigi domeeninimi toimib endiselt, tehakse kasutajatele õige „numbri“ üles leidmine raskemaks. Üldiselt pakub ISP vaikimisi ise kasutajale DNS-teenust. Küll aga on kasutajal võimalik DNS-blokeerimist vältida, kui ta muudab oma seadmes DNS-serveri pakkujat, nii et uus pakkuja ei ole ettekirjutuse adressaadiks.¹³
- 1.1.7. **IP-blokeerimine.** IP-aadress on nagu seadmele antud telefoninumber, mis määrab, kust andmed pärinevad ja kuhu need tuleb edastada. IP-blokeerimise korral seadistab ISP võrguseadmeid nii, et kasutajad ei saaks saata ega vastu võtta andmeid blokeeritud veebisaitide IP-aadressidele. IP-aadress ja domeeninimi ei pruugi olla üksühele kattuvad, kuna üks IP-aadress võib majutada tuhandeid domeeninimesid (*Shared Hosting*). Kui veebisait on kättesaadav mitmel IP-aadressil korraga, oleks sisu blokeerimiseks vajalik mitme IP-aadressi üheaegne blokeerimine.¹⁴
- 1.1.8. **URL-blokeerimine.** URL (*Uniform Resource Locator*) näitab veebisaidi ja selle alamdomeenide täpset asukohta ja omavahelist struktuuri. Kasutaja päringu alusel suunatakse ta internetis konkreetse URL-iga seotud sisu juurde. URL-blokeerimisel peab ISP kontrollima oma võrkude kaudu edastatavate IP-pakettide päseid ja sisu (st lähte- ja siht-IP-aadresse). See kontroll võib toimuda kahel tasandil. Pinnapealse pakettide kontrolli puhul (*SPI, shallow packet inspection*) vaatab ISP läbi põhilised tehnilised üksikasjad, nagu IP-aadressid, pordid ja protokollid. Sügav pakettide kontroll (*DPI, deep packet inspection*) analüüsib pakettide sisu kindlate andmemustrite või märksõnade leidmiseks. Kui DPI tuvastab paketi, mis vastab etteantud kriteeriumidele (keelatud URL või märksõna), katkestab ISP kasutaja ühenduse.¹⁵ DPI-d on võrreldud automaatse postkontori süsteemiga, kus kõiki sissetulevaid kirju jälgitakse, neid avatakse ja muudetakse sisu, hiljem kleebitakse ümbrikud uuesti kinni ja saadetakse välja.¹⁶

2. Blokeerimismeetmed kehtivas õiguses (EL ja Eesti)

2.1. Blokeerimismeetmed EL õiguses

- 2.1.1. EL õiguse üleselt on veebisisu blokeerimise alused InfoSoc direktiivis¹⁷ (kitsamalt autoriõiguse kontekstis) ja jõustamisdirektiivis¹⁸ (laiemalt intellektuaalomandi õiguse kontekstis).
- 2.1.2. InfoSoc direktiivi art 8 lg 3 sätestab, et õiguste valdajatel on võimalik taotleda kohtu ettekirjutust vahendajatele, kelle teenuseid kolmandad isikud kasutavad autoriõiguse või sellega kaasneva õiguse rikkumiseks. Täiendavalt, jõustamisdirektiivi art 11 kohaselt tagavad liikmesriigid, et

¹⁰ EKo C-70/10 *Scarlet Extended*, p 30

¹¹ EKo C-324/09 *L'Oréal*, p 131

¹² EKo C-360/10 *SABAM*, p 28

¹³ <https://itif.org/publications/2025/06/09/blocking-access-to-foreign-pirate-sites-a-long-overdue-task-for-congress/>

¹⁴ Samas

¹⁵ Samas

¹⁶ Farmaki, D. (2021). The effectiveness of blocking injunctions against ISPs in respect of online copyright infringement in Europe: a comparative analysis from the UK, Greece and the Nordic countries. *Stockholm Intellectual Property Law Review*, 4(2), 6–17. <https://doi.org/10.59625/siplr.v4i2.14086>, lk 8

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas – ELT L 167, 22/06/2001 lk 0010 - 0019

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/48/EÜ, 29. aprill 2004, intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta – ELT L 157, 30/04/2004, lk 0045 - 0086

õiguste omajad võivad nõuda kohtulikke tõkendeid vahendajate suhtes, kelle teenuseid kasutas kolmas osapool intellektuaalomandi õiguste rikkumisel.

- 2.1.3. Jõustamisdirektiivi art 3 lg 1 ette laiemalt intellektuaalomandi õiguste jõustamise kontekstis, et menetlused, protseduurid ja õiguskaitsevahendid on „õiglased ega ole asjatult keerulised või kulukad ega sisalda põhjendamatuid ajalisi piiranguid ega põhjendamatuid viivitusi“. Sama artikli lg 2 täpsustab, et meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid on „tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad“. Seega annab jõustamisdirektiivi artikkel 3 printsiibid intellektuaalomandi jõustamise tagamiseks laiemas tähenduses, mis kehtivad ka vahendajatele ettekirjutuste andmisel.
- 2.1.4. Proportsionaalsus on üks olulisi põhimõtteid veebisisu blokeerimisel, mida on Euroopa Kohus rõhutanud *UPC Telekabel* kohtuasjas. Kuna veebisisu blokeerimisega kaitstakse autoriõigust (ELPH art 17 lõige 2) ja sellega võivad vastanduda ettevõtlusvabadus (ELPH art 16) ja internetikasutajate teabevabadus (ELPH art 11), tuleb nende konkureerivate põhiõiguste vahel saavutada õiglane tasakaal. Blokeerimismeetmed laias laastus mõjutavad nelja osapoolt, kellest igaühel võivad olla omad erahuvid ja kelle huve tuleks kaaluda: õiguste omaja, vahendaja, kasutaja ja veebilehe haldaja.¹⁹ Proportsionaalsuse juures on arvatud, et kuluka URL-blokeerimise lahenduse sisseseadmise kohustus võib osutada vahendaja jaoks ebaproportsionaalseks.²⁰ DPI võib ebaproportsionaalselt riivata ka internetikasutajaid, kuivõrd selle meetodiga jälgitakse internetikasutajate edastatud andmepakettide sisu, mis tekitab küsimusi eraelu puutumatus aspektides.²¹
- 2.1.5. Tõhusate õiguskaitsevahendite kontekstis on oluline märkida, et blokeerimismeetmete rakendamine ei pruugi eemaldada rikkuvat sisu ega teha selle kättesaamist võimatuks. DNS-blokeerimise korral tehakse konkreetsed domeeninimed DNS-pakkuja aadressiraamatust ligipääsmatuks, kuid domeeninimed ise jäävad alles. Senikaua kui ettekirjutus kehtib ja kasutaja seadmes pakub DNS-teenust ettekirjutuse adressaat (vaikimisi pakub DNS-teenust ISP), ei saa kasutaja blokeeritud veebilehele ligi. Kui aga kasutaja konfigureerib oma seadme ümber ja valib kolmanda osapoole DNS-teenuse pakkuja (nt Cloudflare, NextDNS, Google Public DNS), mis ei ole ettekirjutuse adressaadiks, saab kasutaja ettekirjutusest mööda hiilida. IP-blokeeringutest saab kasutaja mööda hiilida, kui ta ühendab seadme internetiga virtuaalse eravõrgu kaudu (VPN), luues internetiühenduse teise ISP kaudu, keda blokeerimiskorraldus ei mõjuta.²² Euroopa Kohus on samuti nentunud, et ühtegi tehnikat intellektuaalomandi õiguste rikkumise täieliku lõpu tegemiseks ei pruugi olla või on sellised tehnikad praktikas teostamatud.²³ Meetmed on piisavad, kui need takistavad kaitstavate objektide kasutamist või vähemalt muudavad selle keeruliselt teostatavaks ja on internetikasutajatele tõsiselt heidutava mõjuga.²⁴ Eelnevast tuleneb, et ka IP- ja/või DNS-blokeerimisega oleks võimalik luua piisavalt tõhus süsteem, mis küll ei elimineeri õiguste rikkumisi, aga teeb veebisisu keeruliselt kättesaadavaks ja heidutab internetikasutajaid.
- 2.1.6. Tasub lisaks märkida, et EL õiguse kohaselt saab vahendajatele ettekirjutusi anda sõltumata vahendaja enda vastutusest (DSA art 4–6), mis tähendab, et kui see on kooskõlas liikmesriigi õigusega, võib EL õiguse kohaselt olla ettekirjutuse adressaat vahendaja, kes ei vastuta sisu

¹⁹ EKo C-314/12 *UPC Telekabel*, p 47

²⁰ Pekka S. Proportionality of Website Blocking: Internet Connectivity Providers as Copyright Enforcers, 5 (2014) JIPITEC 116, para. 1. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2432259, lk 127

²¹ Haav, M. (2025). Intellektuaalomandi kaitse digiajastul: veebilehtedele ligipääsu blokeerimine piraatluse tõkestamiseks. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/6db27921-76fb-4165-8953-460bd0c1352d/content>, lk 13

²² <https://itif.org/publications/2025/06/09/blocking-access-to-foreign-pirate-sites-a-long-overdue-task-for-congress/>

²³ EKo C-314/12 *UPC Telekabel*, p 60

²⁴ Samas, p 62

edastamise eest.²⁵ Lisaks ei pea õigusi rikkuva isiku ja vahendaja vahel olema erilist (nt lepingulist) suhet.²⁶

2.2. Blokeerimismeetmed EL LR-des

- 2.2.1. Kuna ettekirjutuste andmine on EL-i üleselt harmoneerimata, on LR-des lähenetud veebisisu blokeerimise küsimusele erinevalt. Proportsionaalsuse ja õiguste tasakaalustamise kriteeriumidele rõhumine näib olevat LR-de seas ühisosa.²⁷ Enamikes EL LR-des on ettekirjutuste andmise pädevus tsiviilkohtul. Põhjamaadest on kohtud Rootsis, Taanis (DNS-blokeerimine) ja Soomes (DNS- ja IP-blokeerimine) andnud ettekirjutusi.²⁸ Saksamaa kohtute hinnangul on veebilehe blokeerimine *ultima ratio* meede, mis tuleb kõne alla juhul, kui muud võimalikud viisid õigusi rikkuva sisu eemaldamiseks on tulemuseta ammendanud.²⁹
- 2.2.2. Mõnedes EL LR-des (Kreeka, Itaalia, Leedu, Hispaania) on ettekirjutuste andmise pädevus haldusorganil. Näib, et EL õigus iseenesest ei keela olukorda, kus ettekirjutuse andmise pädevus on haldusorganil. DSA³⁰ artiklid 4–6 nimelt reguleerivad vahendaja vastutust ning iga nimetatud artikli viimane lõige näeb ette, et ei piirata õigus- või haldusasutuse võimalust nõuda kooskõlas liikmesriikide õigussüsteemidega teenuseosutajalt rikkumise lõpetamist või vältimist. Õiguskirjanduses on väidetud, et LR-d on tuginenud just nendele sätetele, andes haldusorganile pädevuse ettekirjutuste andmiseks (enne DSA-d olid sarnased sätted e-kaubanduse direktiivi artiklites 12–14).³¹
- 2.2.3. Leedus ja Hispaanias on kehtestatud kord, kus haldusorgan on pädev ettekirjutusi andma, kuid ta peab selleks enne (haldus)kohtult luba küsima. Nii on Leedus süsteem, kus sealne Raadio- ja Teleamet menetleb küll ettekirjutusi, kuid peab enne ettekirjutuse tegemist küsima esimese astme halduskohtult luba ettekirjutuse tegemiseks.³² Kui kasutatakse dünaamilisi ettekirjutusi ehk ettekirjutust laiendatakse veebilehe kooptate suhtes (*mirror* veebilehed), ei pea Raadio- ja Teleamet selleks kohtult eraldi luba küsima.³³ Hispaanias saab CPI poole taotluse alusel alustada menetlust ja anda ettekirjutusi, mille järgimine on adressaadile vabatahtlik.³⁴ Kui ettekirjutuse adressaat ei järgi 24 tunni jooksul CPI ettekirjutust, edastab CPI pädevale halduskohtule taotluse anda täitmiseks kohustuslik ettekirjutus.³⁵ Kui kohus rahuldab taotluse, vastutab CPI otsuse jõustamise eest.³⁶ CPI saab samuti teha ettekirjutusi dünaamiliseks, laiendades ettekirjutust teistele (alam)domeenidele ja IP-aadressidele.³⁷
- 2.2.4. Itaalias, Lätis ja Kreekas on teadaolevalt ainsad korrad, kus ettekirjutuse tegemiseks ei ole kohtu sekkumist üldse vaja. Itaalias on AGCOM-il pädevus ise ettekirjutusi teha³⁸ ning AGCOM-i

²⁵ Frosio, G., & Bulayenko, O. (2021). Website blocking injunctions in flux: static, dynamic and live. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16(10), 1127–1143. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpab107>, lk 3

²⁶ EKo C-314/12 UPC Telekabel, p 35

²⁷ Frosio, G., & Bulayenko, O. (2021). Website blocking injunctions in flux: static, dynamic and live. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16(10), 1127–1143. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpab107>, lk 28

²⁸ Farmaki, D. (2021). The effectiveness of blocking injunctions against ISPs in respect of online copyright infringement in Europe: a comparative analysis from the UK, Greece and the Nordic countries. *Stockholm Intellectual Property Law Review*, 4(2), 6–17. <https://doi.org/10.59625/siplr.v4i2.14086>, lk 13

²⁹ Frosio, G., & Bulayenko, O. (2021). Website blocking injunctions in flux: static, dynamic and live. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16(10), 1127–1143. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpab107>, lk 10

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/2065, 19. oktoober 2022, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) – ELT L 277, 27.10.2022, lk 1–102

³¹ Frosio, G., & Bulayenko, O. (2021). Website blocking injunctions in flux: static, dynamic and live. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16(10), 1127–1143. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpab107>, lk 6

³² Leedu blokeerimismeetmete määruse § 49, <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a55f4850511c11e9975f9c35aedfe438/asr>

³³ Samas, § 50

³⁴ CPI 2. osakonna kuningliku dekreedid artikkel 22 lg 4, <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2023-25766>

³⁵ Samas, artikkel 23 lg 1

³⁶ Samas, artikkel 24 lg-d 1, 3, 5

³⁷ Samas, artikkel 24 lg 6

³⁸ AGCOM määruse artikkel 8 lg 2, https://biblioteche.cultura.gov.it/it/documenti/Eventi/2014/35.REGOLAMENTO_AGCOM.pdf

ettekirjutusi saab edasi kaevata halduskohtusse.³⁹ Kreekas on EDPPI-I samuti pädevus ise ettekirjutusi anda⁴⁰ ning ettekirjutusi saab edasi kaevata halduskohtusse.⁴¹ Lätis on Riiklik elektroonilise meedia nõukogu, kel on pädevus ettekirjutusi anda⁴² ja ettekirjutusi saab halduskohtusse edasi kaevata.⁴³

2.2.5. Blokeerimisotsuste kohta ütleb veel DSA artikkel 9, millised on tingimused, millele blokeerimisotsus peab vastama ning kuidas ja kellele tuleb blokeerimisotsuseid edastada. DSA artikkel 9 ei ole ise alus blokeerimisotsuste tegemiseks ega reguleeri blokeerimisotsuste tegemise tingimusi, vaid üksnes seda, et blokeerimisotsus ise peab vastama teatud kriteeriumidele. Kui Eestis kehtestada erikord autoriõigusi rikkuva veebisisu blokeerimiseks, tuleb DSA-st tulenevate nõuetega arvestada.

2.3. Veebisisu blokeerimine Eesti kehtivas õiguses

2.3.1. Eesti kehtiv õigus ei näe ette spetsiifilist mehhanismi veebisisu blokeerimiseks, olukorras, kus veebilehel kättesaadav sisu rikub autoriõigusi. Võrdluseks, EMTA blokeerib juurdepääsu nendele hasartmängukorraldaja veebilehtedele, kelle teenus on Eestis kätte saadav, kuid kellel puudub Eestis hasartmängude pakkumiseks nõutav tegevus- ja korraldusluba. Blokeeritud on domeeninimed.⁴⁴ Tarbijakaitseaduse § 62² lg 1 kohaselt on TTJA-I õigus teha infoühiskonna teenuse osutajale ettekirjutus ja nõuda veebiliidese kaudu esitatava teabe kõrvaldamist, veebiliidesele juurdepääsu piiramist või veebiliidesele juurdepääsul tarbijatele hoiatuse lisamist. Kasutatakse DNS-blokeerimist (TKS § 62² lg-d 3-4). Sarnased mehhanismid näeb ette InfoTS §-s 13¹ ja TNVS § 56². Eesti õiguses näeb InfoTS § 13² ette, et korrakaitseorgani korraldus peab vastama DSA art 9 tingimustele. Viimane pole erialus ettekirjutuste tegemiseks, see üksnes loob seose riigisisest tehtavate ettekirjutuse ja DSA nõuete vahel. Intellektuaalomandi õiguse valdkonnas on geograafiliste tähiste kaitseks ette nähtud, et kui levitatakse kaitstud päritolunimetuse ja kaitstud geograafilise tähise kaitsega vastuolus olevat teavet veebiliidese kaudu, on PTA-I õigus teha infoühiskonna teenuse osutajale ettekirjutus ning nõuda infoühiskonna teenuse kaudu esitatava teabe kõrvaldamist või teabele juurdepääsu piiramist (ELÜPS § 120¹ lg 1). Kasutatakse DNS-blokeerimist (ELÜPS § 120¹ lg-d 2–3). Seega on Eesti õiguses põhimõtteliselt juba olemas mõningad mehhanismid veebisisu blokeerimiseks, kusjuures kasutatakse just DNS-blokeerimist. Seehulgas on geograafiliste tähiste kui ühe intellektuaalomandi liigi kaitseks ette nähtud mehhanism, kus haldusorgan on pädev andma vahendajatele ettekirjutusi.

2.3.2. Kui veebilehel olev sisu on autoriõiguse või kaasnevate õiguste omaja õigusi rikkuval viisil nt reprodutseeritud, üldsusele kättesaadavaks tehtud, võib õiguste omaja kasutada AutÕS § 81⁷ lg-s 1 ette nähtud õiguskaitsevahendeid. Muuhulgas võib AutÕS § 81⁷ lg 1 p 2 kohaselt nõuda teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti õigusvastase kasutamise lõpetamist ja edasisest rikkumisest hoidumist vastavalt VÕS §-le 1055. VÕS § 1055 lg 3 p 1 omakorda viitab, et autoriõiguse või kaasnevate õiguste rikkumises, võib isik, kelle õigusi rikuti, nõuda rikkumisest hoidumist tulevikus rikkujalt ja isikult, kelle teenuseid kolmas isik kasutas õiguse rikkumise eesmärgil. Seega on ka kehtiva õiguse alusel põhimõtteliselt võimalik õiguste omajal esitada kohtu kaudu nõudeid vahendaja vastu.

2.3.3. Kehtiva õiguse järgi peaks autoriõiguse või kaasnevate õiguste omaja esitama ainuõigusi rikkuva veebisisu blokeerimiseks hagi tsiviilkohtusse. Kui on tuvastatud õiguste rikkumine, võib kohus AutÕS § 81⁷ lg 1 p 2 ja VÕS § 1055 lg 3 p 1 alusel kohustada otsest rikkujat ja/või vahendajat võtma meetmeid rikkumisest hoidumiseks. Teine võimalus on TsMS § 378 lg 2 p-s 2, mille kohaselt võib hagi tagamiseks kohustada vahendajat rakendama meetmeid autoriõiguse rikkumise peatamiseks või ärahoidmiseks. Kuna VÕS § 1055 lg 3 p 1 kohaldamiseks on vaja

³⁹ Samas, artikkel 17

⁴⁰ Kreeka autoriõiguse seaduse artikkel 66E lg 8, <https://library.opi.gr/en/law-2121-1993/#a66e>

⁴¹ Samas, artikkel 66E lg 13

⁴² Läti autoriõiguse seaduse artikkel 71.1 jj, <https://likumi.lv/ta/id/5138-autortiesibu-likums>

⁴³ Samas, artikkel 71.6

⁴⁴ <https://www.emta.ee/ariklient/registreerimine-ettevotlus/hasartmangukorraldajale/blokeeritud-hasartmangu>

jõustunud kohtuotsust, võiks TsMS § 378 lg 2 p 2 korras hagi tagamine pakkuda õiguste omajatele kiiremat menetlust veebisisu blokeerimiseks.⁴⁵ On välja pakutud, et hagi tagamise korras veebisisu blokeerimise taotlemist võib praktikas piirata asjaolu, et TsMS § 382 lg 2 kohaselt määratakse avaldajale hagi esitamiseks tähtaeg, mis ei või olla pikem kui üks kuu ja tähtaja möödudes tuleb kaitsemeetmed tühistada (konkreetne tingimus tuleneb jõustamisdirektiivi artikli 9 lg-st 5).⁴⁶ JDM-ile teadaolevalt ei ole hagi tagamise korras veebisisu blokeerimise võimalust praktikas kasutatud.

3. Lahendusvariandid Eesti õiguses

3.1. Pädev asutus

3.1.1. Tsiviilkohus

3.1.1.1. Paljudes EL LR-des on tsiviilkohus pädev tegema otsuseid veebisisu blokeerimiseks. Osades EL LR-des (nt Austria⁴⁷) pole autoriõigusi rikkuva veebisisu blokeerimiseks spetsiifilist korda ette nähtud ja sarnaste tulemuste saavutamiseks tuginetakse üldisematele õigusnormidele. Mitmetes EL LR-des on seaduses ette nähtud täpsustusi (nt Prantsusmaa⁴⁸, Soome⁴⁹, Belgia⁵⁰, Rootsi⁵¹, Iirimaa⁵²). Üldiselt nähakse sellistel juhtudel ette, et⁵³:

3.1.1.1.1. vajalik on tõendite esitamine väidetavalt rikutud õiguste ja õiguste omaja staatuse kohta;

3.1.1.1.2. ettekirjutus on suunatud teenusepakkujale, kes rikub õigusi ja/või kelle teenuseid kasutatakse rikkumiseks, mis eeldab ka väidetava rikkumise kohta tõendite esitamist;

3.1.1.1.3. taotletud blokeeriv ettekirjutus peab olema proportsionaalne, asjakohane, vajalik ja mõistlik.

3.1.1.2. Kui kaasata otsuste jõustamisse TTJA-d või muud asutust, on mõeldav süsteem, kus kohus annab ettekirjutuse vastavalt ettenähtud korrale ja edastab selle pädevale asutusele (nt TTJA), kes koordineerib otsuse jõustamist (sarnane süsteem on Madalmaades, Taanis, Saksamaal). Pädev asutus edastab blokeerimisotsuse omakorda ISP-dele ja kontrollib ettekirjutuse järgimist. Kui ilmneb, et pärast kohtuotsuse tegemist on sisu tehtud uuesti kättesaadavaks nt *mirror*-veebilehtede kaudu, võib pädev asutus poole taotlusel ettekirjutust laiendada, muutes selle dünaamiliseks.

3.1.2. Haldusorgan

3.1.2.1. Kui haldusorgan on pädev andma ettekirjutusi, tekib küsimus, kas ettekirjutust saab edasi kaevata, millisele asutusele ja millise menetluse järgi. Kui haldusorgan annab ettekirjutuse ja see on vaidlustatav halduskohtus, piirduks Eestis halduskohus (tõenäoliselt) ettekirjutuse kui haldusakti õiguspärasuse hindamisega. Kohus ei saa

⁴⁵ Haav, M. (2025). Intellektuaalomandi kaitse digiajastul: veebilehtedele ligipääsu blokeerimine piraatluse tõkestamiseks. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/6db27921-76fb-4165-8953-460bd0c1352d/content>, lk 36

⁴⁶ Samas, lk 36

⁴⁷ Euroopa Komisjon. Follow-up study on the application of the Directive on the Enforcement of Intellectual Property Rights. Final report, lk 74

⁴⁸ Code de la propriété intellectuelle art L336-2

⁴⁹ Soome autoriõiguse seaduse § 60e, <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/22374>

⁵⁰ Belgia Code de Droit Économique art XI.334, <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/22717>

⁵¹ Rootsi autoriõiguse seadus art 53 b, <https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=1960:729>

⁵² S.I. No. 59/2012, <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2012/si/59/made/en/print>

⁵³ Euroopa Komisjon. Follow-up study on the application of the Directive on the Enforcement of Intellectual Property Rights. Final report, lk 73

selliselt vaidlusalust ainuõiguste rikkumist ise hinnata ega teostada kaalutusõigust haldusorgani eest.⁵⁴

- 3.1.2.2. Kuna ettekirjutuse tegemine oleks haldusorgani kaalutusotsus, määrab HKMS § 158 lg 3 kohtuliku kontrolli piirid. Kohus kontrollib kaalutusõiguse piiride ja eesmärgi ning muude kaalutusreeglite järgimist haldusorgani poolt. Samas ei teosta kohus haldusorgani eest kaalutusõigust haldusakti või toimingu õiguspärasust hinnates.⁵⁵
- 3.1.2.3. Leedus ja Hispaanias on kasutusel süsteem, kus haldusorgan küsib kohtult luba ettekirjutuse tegemiseks, Kreekas ja Itaalias pole haldusorganil ettekirjutuse andmiseks kohtu luba vaja. Kohtu kaasamine menetlusse (Leedu ja Hispaania lahendus) võiks kaasa aidata proportsionaalsuse tagamisele, kuna iga blokeerimismeede kehtestamisele eelneks kohtulik kontroll. Samas võib taoline kord, kus ettekirjutuse andmine eeldab kohtu luba, venitada pikemaks ettekirjutuse andmise protsessi ja õigusi rikkuv sisu püsib veebilehel kauem kättesaadavana. Samuti suurendab see kohtute koormust, kuivõrd (eelduslikult Tallinna Halduskohus) peaks läbi vaatama haldusorganilt saadud taotluseid.
- 3.1.2.4. Võimalik, et kohtulik kontroll ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimine on tagatud ka juhul, kus nt TTJA-l pole ettekirjutuse andmiseks kohtu sekkumist vaja, kuid menetlusosaline ja iga isik, kelle õigusi ettekirjutus piirab, saavad vajadusel pöörduda halduskohtusse (vrd Itaalia, Kreeka, Läti mudelid). Võimalus on taotleda ka esialgse õiguskaitse rakendamist ettekirjutuse mõju peatamiseks. Kui Eesti õiguses oleks haldusorganil pädevus ettekirjutuste andmiseks (kohtu sekkumiseta), peaks seaduses olema sätestatud piisavalt selgelt ettekirjutuse andmise alused ja tingimused ning kaalutusruumi ulatus.⁵⁶ Arvestades proportsionaalsuse olulist ettekirjutuste andmisel saaks piisava detailsuse astmega kaalutusruumi piirid ette näha loeteluga, millest peab haldusorgan ettekirjutust andes igal juhul lähtuma, näiteks⁵⁷:
 - 3.1.2.4.1. Milline on õiguste objektide hulk, mida eeldatavasti tehakse kasutajatele ebaseaduslikult kättesaadavaks?
 - 3.1.2.4.2. Kas veebileht on loodud eesmärgiga ebaseaduslikult õiguste objekte levitada?
 - 3.1.2.4.3. Milline on rikutud õiguste majanduslik väärtus ja väidetava rikkumisega tekitatud kahju ulatus?
 - 3.1.2.4.4. Kas veebilehel otseselt või kaudselt julgustatakse kasutajat ebaseaduslikult kättesaadavaks tehtud õiguste objekte kasutama?
 - 3.1.2.4.5. Kas veebilehe haldaja on võtnud (nt õiguste omaja taotlusel) meetmeid ebaseaduslikult kättesaadavaks tehtud õiguste objektide eemaldamiseks?
 - 3.1.2.4.6. Kas kasutajale edastatakse eksitavaid sõnumeid, näiteks pannes kasutaja ekslikult uskuma, et tegemist on seadusliku tegevusega?
 - 3.1.2.4.7. Kas tegevusel on kasumit taotlev eesmärk, nt sisaldab veebileht reklaame, osa sisust levitatakse tasuta eest, kasutajatel on võimalik saada tasulise tellimusega lisaõigusi?
- 3.1.2.5. Kaalutusruumi piiride ette nägemine oleks vajalik muuhulgas proportsionaalsuse tagamiseks. Tuleb eristada, et osad veebilehed ongi suunatud suure hulga teoste loata kättesaadavaks tegemisele (n-ö veebipiraatlus). Samas on palju teisi veebilehti, kus on

⁵⁴ Haav, M. (2025). Intellektuaalomandi kaitse digiajastul: veebilehtedele ligipääsu blokeerimine piraatluse tõkestamiseks. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/6db27921-76fb-4165-8953-460bd0c1352d/content>, lk 55

⁵⁵ RKHKo 3-21-1658, p 36

⁵⁶ Haav, M. (2025). Intellektuaalomandi kaitse digiajastul: veebilehtedele ligipääsu blokeerimine piraatluse tõkestamiseks. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/6db27921-76fb-4165-8953-460bd0c1352d/content>, lk 39

⁵⁷ Vt AGCOM määruse art 9 lg 3 ja Leedu blokeerimismeetmete määruse § 38

muidu seadusliku sisuga teenused, aga kuhu satuvad juhuti teosed, mis on kättesaadavaks tehtud õiguste omaja loata. Viimase olukorra puhul ei pruugi terve veebilehe blokeerimine olla proportsionaalne meede rikkumise peatamiseks. Blokeerimismeetmete lubatavuse eeltingimus peaks olema, et veebilehel tehakse kasutajatele teosed kättesaadavaks suures hulgas, süstemaatiliselt, sihilikult vms. Seeläbi saab ettekirjutusi anda olukordades, kus teoste kättesaadavaks tegemine ilma loata ei ole juhuslik, mis omakorda võiks vähendada üleblokeerimise ohtu.

- 3.1.2.6. Kui ettekirjutus on antud, peaks TTJA pöörduma Eesti Interneti Sihtasutuse (edaspidi EIS) kui domeeniregistri pidaja poole domeeni kustutamise taotlusega. EIS rakendab enda tavapärasest kustutamismenetlust, kui tipptaseme domeeninimeks on Eesti tunnusega tippdomeeninimi .ee. Kui domeeniregister asub näiteks kolmandas riigis, on TTJA-l võimalik pöörduda internetiühendust pakkuva infoühiskonna teenuse osutaja poole, misjuhul saab ettekirjutusega piirata ligipääsu vastavale domeenile või domeeninimele.

Küsimus 1: Kas Eesti peaks lähtuma mudelist, kus ettekirjutuste andmise pädevus on tsiviilkohtul (nii, nagu see on kehtivas õiguses), kuid senist menetlust tõhustatakse erikorraga ja kas sellisel juhul peaks kohtu määratud ettekirjutuse jõustamisel kaasama TTJA-d või muud asutust? Alternatiivselt, kas Eestis peaks ettekirjutuste andmise pädevus olema haldusorganil (nt TTJA-l) ja kas sellisel juhul peaks ettekirjutuse andmiseks olema kohtult eelnev luba?

3.2. Ettekirjutuse adressaat

- 3.2.1. InfoSoc direktiivi art 8 lg 3 kohaselt võib ettekirjutusi anda mis tahes vahendaja vastu. Mõnedes LR-des seni olnud ettekirjutuste adressaatideks ISP-d, mõnedes LR-des saab ka teiste vahendajate vastu ettekirjutusi anda (DNS-registrite pidajad, majutusteenuse pakkujad, DNS-resolver teenused).⁵⁸
- 3.2.2. Näiteks on mõeldav, et vahendajate alla liigituvad ka otsingumootorid ja (rakenduse)poed ja ettekirjutusi on võimalik anda ka nende isikute vastu, nt eemaldades rikkuva sisu otsingutulemustest delistimise kaudu või (rakenduse)poest rakenduse või muu taolise eemaldamise kaudu. See sõltub probleemi relevantsusest asjaomases sektoris. Mõnes LR-s on peetud vajalikuks ka teiste vahendajate vastu suunatud ettekirjutuste andmist (mitte ainult ISP-de vastu suunatud), igas LR-s pole seda vajalikuks peetud.
- 3.2.3. Üldiselt tuleks korraldus anda sisu üle lähimat tehnilist kontrolli omavale teenuseosutajale, et minimeerida mõju seaduslikule sisule (vt DSA pp 27). Terve veebilehe piiramisel tundub asjakohane kaasata ka DNS-registrite pidajad sarnaselt muudele piiramise sätetele Eesti õiguses.

Küsimus 2: Kas ettekirjutuste andmine peaks olema võimalik ainult ISP-de vastu või peaks olema võimalik ettekirjutusi anda ka muude vahendajate vastu?

3.3. Vahendaja menetlusse kaasamine

- 3.3.1. Osades LR-des võidakse teatud tingimustel ettekirjutusi menetleda *ex partes* (Saksamaa, Madalmaad, UK, Taani, Soome), teistes on jälle üksnes *inter partes* menetlus (nt Prantsusmaa, Kreeka, Iirimaa, Itaalia, Hispaania).⁵⁹
- 3.3.2. Eestis võiks lähtuda põhimõttest, et vahendaja tuleb (üldreeglina) menetlusse kaasata. Ettekirjutuse andmiseks pädev asutus peaks vahendajaga ühendust võtma ning andma

⁵⁸ EUIPO. Study on dynamic blocking injunctions in the European Union. IPR enforcement case-law collection, lk 32, https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2021_Dynamic_Blocking_Injunctions/2021_Study_on_Dynamic_Blocking_Injunctions_in_the_European_Union_FullR_en.pdf

⁵⁹ Frosio, G., & Bulayenko, O. (2021). Website blocking injunctions in flux: static, dynamic and live. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16(10), 1127–1143. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpab107>, lk 11–12

võimaluse selgituste andmiseks.⁶⁰ Seega oleks tegemist *inter partes* menetlusega, vahendaja on menetlusse kaasatud alati, ka siis, kui tema käest vastust ei saada. Kui anda vahendajale võimalus selgituste andmiseks, selgitused lükkavad taotluses esitatud väited ümber, blokeerimise alus langeb ära, ei ole põhjust ettekirjutuse andmiseks. Seeläbi on võimalik vähendada üleblokeerimise ohtu. Põhimõtteliselt oleks mõeldav *ex partes* menetlus ka Eestis, kuid mitte üldreeglina, vaid ainult juhul, kus selleks esineb mingi kaalukas vajadus. Võrdluseks on nt Saksamaal *ex partes* menetlus õigustatud, kui asi on kiireloomuline.⁶¹

- 3.3.3. Lisaks on teada probleem, et taolistel „piraatsisu“ jagavatel veebilehtedel tihtipeale puuduvad kontaktandmed. Juhul, kui vahendajat pole võimalik menetlusse kaasata viimase kontaktandmete puudumise tõttu, oleks mõistlik vastavat olukorda reguleerida. Näiteks on Leedus ette nähtud kord, et taotluse esitaja peab enne haldusorgani poole pöördumist ammandama kõik vahendid veebisisu eemaldamiseks, sisuliselt peab ta võtma vahendajaga ühendust ja paluma veebisisu eemaldamist.⁶² Kui taotluse esitaja suudab põhistada, et tal puudub info, mis võimaldaks tal vahendajaga ühendust võtta ja kontaktinfo saamine osutub liigselt kulukas või keerukas, on tal õigus esitada haldusorganile taotlus, ammandamata eelmainitud vahendeid.⁶³
- 3.3.4. Ühtlasi võib olla korruga esineda mitu vahendajat, nt suhtlusportaal, veebimajutusteenuse pakkuja, ISP. Kui pädev asutus saab ettekirjutusi anda erinevate vahendajate vastu, millist vahendajat sel juhul kaasama peaks? Üks variant on, et tuleks sisule kõige lähemalseisvat vahendajat kaasata. Teine variant on, et pädev asutus ise valib, keda menetlusse kaasata.

Küsimus 3: Kas Eestis peaks alati kehtima *inter partes* menetlus või kiireloomulistes asjades võiks kaaluda ka *ex partes* menetlust?

3.4. Lubatavad tehnilised meetmed

- 3.4.1. IP-blokeerimine on kasutusel mõnes LR-s, kuid nagu mainitud, kaasneb sellega üleblokeerimise oht. Näiteks on Itaalia puhul esile toodud asjaolu, et nende Piracy Shield lahendusega (IP-blokeerimine) kaasneb üleblokeerimine.⁶⁴ Samuti kasutati Hispaanias LaLiga kaasuses IP-blokeerimist, mis väidetavalt blokeeris paljud mitteseotud veebilehed, kus oli seaduslikult kättesaadav sisu.⁶⁵ Seega, kuigi IP-blokeerimine on praktikas osutunud võimalikuks ja võib aidata kaasa soovitud eesmärgi saavutamisele, näitab LR-de praktika, et kaasneb reaalne üleblokeerimise oht.
- 3.4.2. URL-blokeerimise kohta on kommenteeritud, et see on ISP-de jaoks variantidest kõige kulukam, kuna nõuab ressursimahukate tehniliste meetmete kasutuselevõttu.⁶⁶ SPI ei pruugi saavutada soovitud lahendust ja DPI võib osutada ebaproportsionaalselt koormavaks. Seega ei ole URL-blokeerimine otstarbekaim lahendus, mida ilmestab asjaolu, et seda pole ka EL LR-des valdavalt kasutatud. Hetkel näib, et soovitud eesmärki saab saavutada ka siis, kui võtta kasutusele üksnes DNS-blokeerimine.
- 3.4.3. Üldise märkusena on mõistlik, kui veebisisu piiramise protsessi hoida eri seadustes sarnasena. Seetõttu võiks pooldada DNS-blokeerimist, mis on Eestis veebisisu blokeerimiseks kasutatust leidnud. DNS blokeerimine on toimunud nii InfoTS kui ka TAKS puhul. Ka kohtuvaidlusi pole olnud kummagi seaduse alusel teostatud blokeerimiste üle. Ühtne protsess võiks vähendada eksitusi nii ettekirjutuse andja kui ka adressaadi (nt ISP) poolel. Samuti tagab sarnane

⁶⁰ Haav, M. Intellektuaalomandi kaitse digiajastul: veebilehtedele ligipääsu blokeerimine piraatluse tõkestamiseks, lk 44

⁶¹ Frosio, G., & Bulayenko, O. (2021). Website blocking injunctions in flux: static, dynamic and live. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16(10), 1127–1143. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpab107>, lk 11

⁶² Leedu blokeerimismeetmete määruse § 10

⁶³ Samas, § 12

⁶⁴ <https://ris.utwente.nl/ws/portalfiles/portal/504589587/piracyshield.pdf>

⁶⁵ <https://legalblogs.wolterskluwer.com/copyright-blog/fighting-online-piracy-in-2025-expanding-copyright-enforcement-to-new-intermediaries/>

⁶⁶ Pekka S. Proportionality of Website Blocking: Internet Connectivity Providers as Copyright Enforcers, 5 (2014) JIPITEC 116, para. 1. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2432259, lk 179

blokeerimismeetmete kasutamine eri valdkondades tõenäoliselt, et adressaadil on võimalik ettekirjutus kiiremini ja tõhusamalt täita.

- 3.4.4. Tasuks veel kaaluda, kas lisaks DNS blokeerimisele tuleks meetmed ette näha ka otsingumootorite ja rakendusepoodide jaoks, nt delistimine otsingutulemustest ja rakendusepoest rakenduse eemaldamine. Näiteks on Prantsusmaal antud ettekirjutusi, kus adressaat peab Google otsingumootori tulemustest delistima ettekirjutuses loetletud veebilehed, aga ka uued domeeninimed, mida adressaat on tehniliselt võimeline tuvastama.⁶⁷
- 3.4.5. Kui kasutaja proovib pääseda ligi blokeeritud veebilehele, võiks kaaluda automaatset ümber suunamise süsteemi, millisel juhul kuvatakse kasutajale info, kus on loetletud allikad, mille kaudu pääseb seaduslikult sisule ligi.⁶⁸
- 3.4.6. Laias laastus jagunevad ettekirjutused staatilisteks, dünaamilisteks ja live-ettekirjutusteks. Kui Eesti õiguses täpsustada ettekirjutuse andmise korda, võiks ette näha, milliseid ettekirjutusi saab anda. Võimalik on variant, et algselt nähakse ette vaid staatiliste ja dünaamiliste ettekirjutuste tegemise võimekus, kuna live-ettekirjutuste andmine eeldaks juba rohkem ressursi ja pidevat valmisolekut blokeerimistaotluste operatiivseks menetlemiseks/jõustamiseks.

Küsimus 4: Kas Eestis peaks nägema ette üksnes DNS-blokeerimise või tuleks ette näha täiendavad tehnilised meetmed veebisisu blokeerimiseks? Kas Eestis peaks ette nägema vaid staatilised ja dünaamilised või ka live-ettekirjutused?

- 3.5. Kas ettekirjutuses on tehnilised vahendid määratlemata või kindlaks määratud
 - 3.5.1. Mõnedes LR-des (nt Austria)⁶⁹ on kasutatud ettekirjutusi, milles ei ole täpsustatud, milliste tehniliste vahenditega tuleb veebisisu blokeerida. Teistes LR-des nähakse konkreetselt ette, kas kasutatakse DNS- või IP-põhist blokeerimist.
 - 3.5.2. Iseenesest oleks üks variant jätta ISP-le lahtiseks, milliste vahenditega veebisisu blokeerida. Sellisel juhul on ISP ise pädev otsustama, millised on sobivad vahendid just etteantud asjaoludel veebisisu blokeerimiseks. Samas võib kaasneda risk, et kuna ettekirjutused peavad olema proportsionaalsed, peab ISP ise proportsionaalsust hindama, kuigi tal ei pruugi selleks olla piisavat pädevust. Näiteks edastatakse ISP-le korraldus blokeerida ligipääs konkreetsele veebilehele. ISP kasutab IP-blokeerimist, mille mõju on, et lisaks kõnealusele veebilehele blokeerib ISP ligipääsu mitmetele teistele veebilehtedele, mis on seotud sama IP-aadressiga. Soovitud tulemust oleks võimalik saavutada ka DNS-blokeerimist kasutades, ilma et asjasse mittepuutuvat veebisisu blokeeritaks soovimatult. Proportsionaalsust silmas pidades võiks kaaluda Eestis lahendust, kus pädev asutus määrab ise sobivad tehnilised vahendid. Samuti tuleks arvestada, et Eestis on mitmeid väikseid ISP-sid, kelle jaoks on vähem koormav lahendus, kui eri valdkondades kasutatakse blokeerimiseks sama tehnilist meetodit ning ISP-dele antakse täpsed juhised, mida neilt oodatakse.

Küsimus 5: Kas Eestis peaks ettekirjutuse adressaadile ette nägema konkreetsed tehnilised meetmed veebisisu blokeerimiseks (küsimus ei ole relevantne, kui nähakse ette ainult üks sobiv tehniline meede, nt DNS-blokeerimine)?

- 3.6. Ajaline piir ja meetme asjakohasuse hindamine
 - 3.6.1. Osades LR-des on ettekirjutustele ette nähtud ajaline piir, pärast mida kaotab ettekirjutus kehtivuse. Näiteks Prantsusmaal kehtib ettekirjutus 18 kuud, Kreekas on ettekirjutus IP-blokeerimise puhul kuni 6 kuud, DNS-blokeerimise puhul mitte vähem kui 3 aastat. Iirimaaal kehtivad live-ettekirjutused aasta, muude ettekirjutuste puhul on mõistlik tähtaeg. Teistes LR-des (Taani, Itaalia) ei ole ajalist piiri ette nähtud. Mõnel juhul on lisatingimus, näiteks võib Leedus

⁶⁷ EUIPO. Study on dynamic blocking injunctions in the European Union. IPR enforcement case-law collection, lk 49

⁶⁸ Vt nt Taanis toimiv Share With Care lahendus, <https://sharewithcare.dk/>

⁶⁹ Wang, F. F. (2014). Site-blocking Orders in the EU: Justifications and Feasibility (avaldamata). https://www.law.berkeley.edu/files/Wang_Faye_Fangfei_IPSC_paper_2014.pdf, lk 8

ettekirjutus olla jõus niikaua, kui asjakohasel veebilehel toimub autoriõiguste rikkumine, Madalmaades võib ettekirjutus olla jõus seni, kui põhiõiguste vahel säilib õiglane tasakaal.⁷⁰

- 3.6.2. Arvestades proportsionaalsuse põhimõtte tähtsust, oleks ohus tasakaal ainuõiguste kaitse ning väljendus- ja ettevõtlusvabaduse vahel, kui ettekirjutus kehtib ajalise piiranguta ning seda ei vaadata üle. Kui kehtestada Eestis blokeerimismeetmetele erikord, võiks kaaluda ettekirjutustele ajalise piiri seadmist või vähemalt sellise mehhanismi loomist, kus nt poole taotlusel saab hinnata, kas ettekirjutus on jätkuvalt sobiv.
- 3.6.3. Kui ettekirjutustele on konkreetne ajaline piir ette nähtud, peab pädev asutus juhinduma ettekirjutuste andmisel ajalisest piirist. Ajaline piir võib olla fikseeritud (nt 18 kuud) või määratud vahemikuna (nt kuni 18 kuud), kus pädev asutus saab ise määrata sobiva kestuse arvestades juhtumi asjaolusid.
- 3.6.4. Alternatiivina võib kaaluda mehhanismi, kus fikseeritud aega pole ette nähtud, kuid poole taotlusel saab ettekirjutuse sobivuse üle vaadata (nt Madalmaad). Kui selgub, et ettekirjutus ei ole enam proportsionaalne, tuleb see tühistada.⁷¹
- 3.6.5. Arvestada tuleks ka sellega, et konkreetse tähtaja määramine võib olla adressaadi jaoks vähem koormav meede. Pahatahtlik menetlusosaline võib piirangu ülevaatamist kuritarvitada ja esitada taotlusi blokeerimismeetme ülevaatamiseks näiteks igakuiselt. Teisalt on ka ISP-dele mugavam, kui nad saavad kohe ettekirjutuses teada, kui pikalt tuleb vastavat blokeeringut kohaldada.

Küsimus 6: Kas Eestis peaks olema ettekirjutustele konkreetne ajaline piir või peaks looma mehhanismi, kus ettekirjutused ei ole ajalise piiriga, kuid nt poole taotlusel saab hinnata nende sobivust?

3.7. Ettekirjutuste jõustamisega seotud kulud

- 3.7.1. Ettekirjutuste jõustamisega seotud kulud on paljudes EL LR-des jäetud vahendajate kanda (Belgia, Taani, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Itaalia, Leedu, Madalmaad, Hispaania ja Rootsi).⁷²
- 3.7.2. Jõustamisega seotud kulude jätmist vahendajate kanda on õigustatud eeldusel, et vahendajad peaksid panustama võitlusse veebiriikumiste vastu, vahendajad saavad otsest või kaudselt tulu selle eest, et nende teenustega pannakse toime rikkumisi, ja vahendajad on parimas positsioonis veebiriikumiste lõpetamiseks.⁷³
- 3.7.3. Arvestades proportsionaalsuse tähtsust ettekirjutuste andmisel, oleks üks lahendus see, kui ettekirjutuse jõustamisega seotud kulud jäetakse vahendaja kanda, niivõrd kui need on proportsionaalsed.⁷⁴

Küsimus 7: Kes peaks kandma ettekirjutuste jõustamisega seotud kulud?

⁷⁰ EUIPO. Study on dynamic blocking injunctions in the European Union. IPR enforcement case-law collection, lk 45, https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2021_Dynamic_Blocking_Injunctions/2021_Study_on_Dynamic_Blocking_Injunctions_in_the_European_Union_FullR_en.pdf

⁷¹ Samas, lk 53

⁷² EUIPO. Study on dynamic blocking injunctions in the European Union. IPR enforcement case-law collection, lk 50

⁷³ Frosio, G., & Bulayenko, O. (2021). Website blocking injunctions in flux: static, dynamic and live. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 16(10), 1127–1143. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpab107>, lk 19

⁷⁴ Vt Prantsuse kohtu seisukohta *Allstreaming* kaasuses samas, lk 19